

553

migranata intervjuirano

36 dana

Prosječna dužina boravka u BiH

1,830

registrovano od strane Službe za Poslovi stranaca BiH (SPS) u aprilu 2024.

Vodećih **5** zemalja porijekla ispitanika

Sirijska Arapska Republika **39%**

Afganistan **14%**

Maroko **12%**

Nepal **4%**

Turska **6%**

81%

putovalo zemljom autobusom

27%

također putovalo taksijem

*Moguće više odgovora

76%

Ispitanika je već pokušalo da pređe granicu sa Hrvatskom barem jednom

1%

onih van PPC ne planira da se registruje u bilo kom PPC

8,374

SPS registracija u 2024.

Ovaj izvještaj pruža uvid u profile, iskustva, potrebe, puteve i namjere migranata koji prolaze kroz Bosnu i Hercegovinu (BiH).¹ Podaci su prikupljeni u periodu od 1. do 30. aprila 2024. IOM je proveo vježbu opservacije ruta u Republici Srpskoj, Kantonu Sarajevo, Kantonu Posavina, Tuzlanskom kantonu, Bosansko-podrinjskom kantonu i Unsko-sanskom kantonu s ciljem praćenja trendovova ulazaka i izlazaka, kao i modaliteta tranzita unutar BiH. IOM je također anketirao 553 migranata na aktivnim tranzitnim lokacijama kao što su autobuske stanice ili na ključnim ulaznim i izlaznim lokacijama širom zemlje, kao i u četiri privremena prihvatna centra (TPC) u BiH (Lipa, Ušivak, Borići i Blažuj).

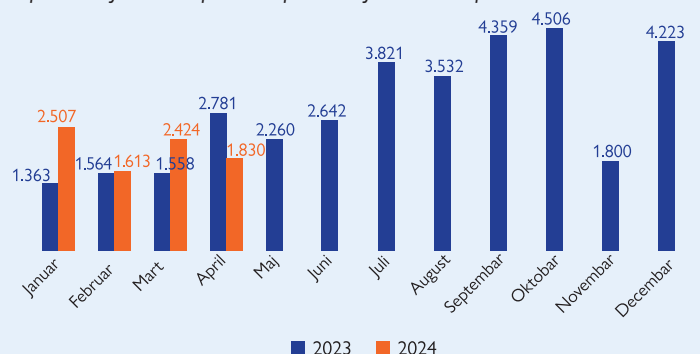
Napomena: Ova mapa služi samo kao ilustracija. Navedene granice i imena, kao i oznake korištene na mapi, ne podrazumijevaju zvaničnu podršku ili prihvatanje od strane IOM-a.
Mapa 1: Najčešće rute koje koriste migranti u BiH

PRAĆENJE RUTA

- U skladu s februarom i martom 2024., broj neuspjelih graničnih prelazaka u Hrvatsku i dalje je visok, a 76 posto ispitanika je izjavilo da su u aprilu 2024. godine pokušali i nisu uspjeli preći granicu barem jednom.
- Gornja mapa pokazuje da migranti ulaze u BiH preko istočne granice sa Srbijom ili granice sa Crnom Gorom, južnije. Najviše ljudi je ušlo na područje između Zvornika i graničnog prijelaza Šepak. Ostale ulazne tačke iz Srbije bile su oko Bratunca.
- Iz Crne Gore, većina migranata prelazi u BiH sa oko graničnog prijelaza Metaljka. Neki migranti su u BiH ušli i na području graničnog prijelaza Vraćenovići/Deleuša.
- Većina migranata stiže do Sarajeva i putuje u Bijač kako bi pokušali preći granicu u Hrvatsku na području Velike Kladuše. Neki migranti napuštaju BiH i oko područja Bosanske Gradiške, Srpca i Orašja.

¹ Intervjui su obuhvatili migrante sa neregularnim statusom, izbjeglice i tražioce azila jer se referentna populacija sastoji od mješovitih migracionih tokova.

Od 1. marta do 30. aprila 2024., SPS je evidentirala 8.374 migranata registrovanih po ulasku u zemlju, što predstavlja povećanje od 15 posto u poređenju sa istim periodom 2023.

Slika 1: Migranti registrovani u BiH 2023., u poređenju sa 2024.

PROFILI

Ovaj uzorak čine 553 migranta anketirana na autobuskim stanicama na poznatim ulaznim rutama, tranzitnim lokacijama i izlaznim lokacijama u BiH, kao i u četiri PPC-a (Blažuj, Ušivak, Lipa i Borići). Prosječna starost ispitanika bila je 28 godina, pri čemu je najmlađi imao 18 godina, a najstariji 56 godina. Većina (66%) ispitanika je bila između 18 i 29 godina, a 88 posto nisu bili u braku. Muškarci su činili 88 posto ispitanika, dok su žene činile preostalih 12 posto.

U aprilu 2024. godine, najbrojniji u uzorku su bili sirijski državljani (39%), a slijede Afganistanci (14%), Marokanci (12%), Turci (6%) i Nepalci (4%).

PUTOVANJA

Prosječna dužina boravka u BiH bila je 36 dana, 6 dana duže nego u martu 2024. i 11 dana duže nego u februaru 2024. godine.

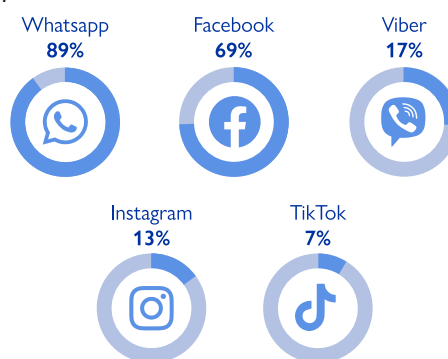
Osamdeset tri posto ispitanika ušlo je preko jednog od pograničnih područja sa Srbijom, dok je devet posto ušlo iz Crne Gore. Preostalih šest posto (35 ljudi) je ušlo avionom. Od 35 ljudi koji su stigli avionom, 27 je bilo iz Turske, četiri iz Kine, tri iz Somalije i za jednog ispitanika ova informacija je nepoznata.

Na pitanje da li su ih pratili ljudi koji su im olakšali prelazak granice, 39 posto ispitanika je izjavilo da su bili u pratnji. Poređenja radi, u martu 2024. 45 posto ispitanika izjavilo je da su imali pomoć, dok je u februaru 2024. 54 posto izjavilo da su imali pomoć.

Tokom istraživanja, migrantima je postavljeno pitanje kako se kreću između gradova i ključnih lokacija u BiH. Većina (90%) je izjavila da je pješaćila, dok je 81 posto reklo da su putovali autobusom između nekih ključnih lokacija. Osim autobusom, 27 posto je izjavilo i da su uzeli taksi. Intervjui ključnih ispitanika otkrili su da je prosječna cijena taksija po osobi unutar BiH oko 50 eura.

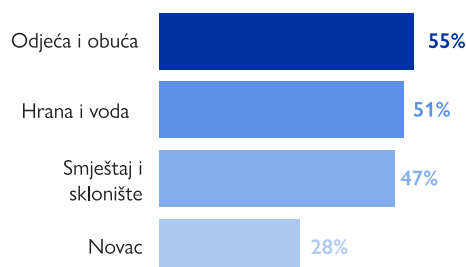
Sedamdeset pet posto ispitanika već je barem jednom pokušao preći granicu s Hrvatskom. Šest posto ovih pokušaja bilo je uz pomoć krijumčara. Gotovo svi (99%) ispitanici su izjavili da nisu uspjeli jer su ih vlasti presrele i vratile, dok je preostalih jedan posto ispitanika rekao da se to desilo zbog zatvaranja rute. Samo dva ispitanika izjavila su da ne bi ponovo pokušali da pređu granicu.

Ispitanici koji su učestvovali u anketi koriste društvene mreže i instant poruke kako bi organizirali svoja putovanja u Zapadnu Evropu. Najčešće korištene platforme su WhatsApp, Facebook i Viber.

Slika 2: Najčešće pominjane platforme koje migranti koriste za planiranje putovanja (mogući višestruki odgovori) (n=553)

Najčešće pominjane potrebe ispitanika obično su povezane sa dužim putovanjem kroz regiju.

Slika 3: Najvažnije aktuelne potrebe migranata izvan privremenih prihvatnih centara (mogući višestruki odgovori) (n=553)

SMJEŠTAJ

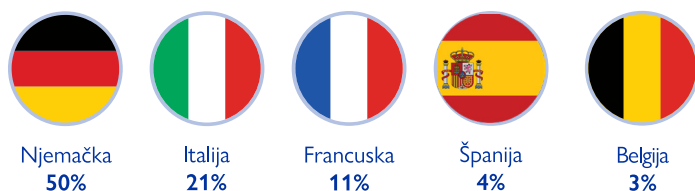
Od onih koji su intervjuisani van formalnih prihvatnih centara na izlaznim lokacijama (n=194), jedan procenat je izjavio da se nisu registrirali ni u jednom PPC-u i da ne nameravaju da se registriraju. Ova brojka može dati neki uvid u broj migranata koji prolaze kroz zemlju bez registracije od strane vlasti.

Većina ispitanika (85%) je izjavila da su u jednom trenutku tokom boravka u BiH boravili u privremenom prihvatnom centru. Mnogi od onih migranata koji u zemlju stignu kasno navečer odlučuju spavati u blizini autobuskih stanica dok čekaju na mogućnost prijevoza. Dvadeset pet posto ispitanika je reklo da je u jednom trenutku tokom boravka u BiH spavalo na otvorenom.

Dvadeset dva procenta ispitanika je izjavilo da su boravili u napuštenim zgradama. Četiri procenta ispitanika plaćalo je hostele ili hotele. U prosjeku su ljudi plaćali 24 eura po osobi po noći za boravak u hotelima ili hostelima, a 12 eura za privatni smještaj.

NAMJERAVANE ZEMLJE ODREDIŠTA

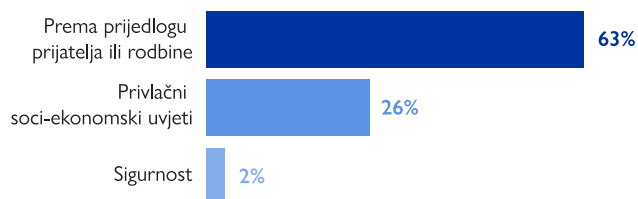
Na slici 4 u nastavku pogledajte procentualnu analizu prvih pet zemalja odredišta.

Slika 4: Pet najčešćih željenih destinacija (n=553)

Više od tri četvrtine ispitanika iz Sirijske Arapske Republike (79%) i Turske (77%) izjavilo je da namjerava putovati u Njemačku. Državljeni Afganistana su najviše spominjali Njemačku (59%), Italiju (20%) i Francusku (12%), dok su prve tri destinacije za državljane Maroka bile Italija (40%), Francuska (37%) i Španija (11%). Ispitanici iz Nepala rekli su da im je cilj putovati u Njemačku (31%), Španiju (27%) i Italiju (23%).

Slika 5 prikazuje pregled tri glavna razloga zbog kojih su ispitanici odabrali ove zemlje odredišta. Slika 6 je grafička ilustracija namjeravanih zemalja odredišta po nacionalnosti prema 10 najzastupljenijih nacionalnosti u uzorku.

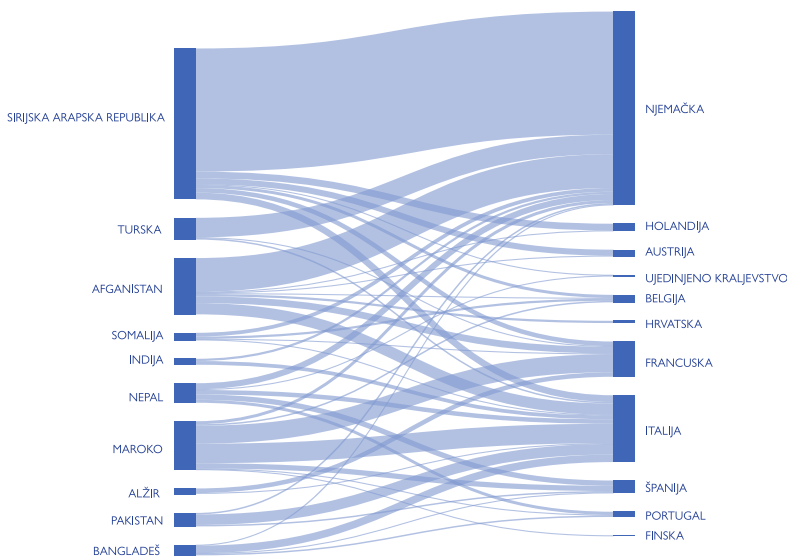

Slika 5: Razlozi za odabir određene odredišne zemlje (n=553)

POSEBAN FOKUS – Državljeni Somalije

Kako bi kontekstualizirao putovanja, iskustva i složene potrebe migranata u pokretu, IOM svakog mjeseca provodi grupne intervjue sa određenim grupama migranata. Ovaj dio nije reprezentativan, ali ima za cilj dati kontekst kroz kvantitativne podatke, prikazujući jedno od brojnih nijansiranih i različitih iskustava migranata koji prolaze kroz Zapadni Balkan. U aprilu, IOM je obavio intervjue sad even ljudi iz Somalije u privremenim prihvatnim centrima u Bosni i Hercegovini (BiH).

- Državljeni Somalije u Bosnu i Hercegovinu pristižu u malom broju u odnosu na druge nacionalnosti. Od 2018. do 2023. godine, državljani Somalije su činili manje od pola posto službenih registracija. Od januara 2024. godine, Služba za poslove sa strancima (SPS) prijavila je manji porast dolazaka državljana Somalije, registrujući između 20 i 30 ljudi svakog mjeseca. Prosječna starost državljana Somalije koji su registrovani u tranzitnim prihvatnim centrima u BiH tokom 2023. i 2024. godine bila je 24 godine. Svi ispitanici su rekli da su napustili Somaliju zbog opštih uslova nestabilnosti u zemlji, kao i zbog loše ekonomske perspektive.
- Većina ispitanika je izjavila da su iz Somalije krenuli u Tursku avionom za Istanbul. Naveli su da su uspjeli osigurati studentske vize za studiranje u Turskoj. Dva ispitanika stekla su diplomu na turskim univerzitetima i napustila Tursku kako bi se preselila prema Zapadnom Balkanu jer im je istekla boravišna dozvola. Jedan ispitanik je izjavio da je dobio turističku vizu za Albaniju i da je odletio direktno za Tiranu.
- Ispitanici koji su putovali kroz Tursku govorili su o plaćanju po graničnom prijelazu. Spomenuli su da su platili oko 500 EUR za prelazak iz Turske u Grčku. Neki od ispitanika prešli su kopnenu granicu dok su drugi krenuli morskim putem do Grčke. Sagovornici su naveli da su sa krijumčarima pregovarali o cijeni koju plaćaju za lokacije graničnih prijelaza.
- Iz Grčke, svi ispitanici su ušli u Albaniju, gdje su nekoliko sati hodali kroz šumovitu oblast, pre nego što ih je pokupio krijumčar u automobilu i odvezao u Tiranu. Spomenuli su da su proveli nekoliko sati u Tirani, gdje su kupili zalihe prije nego što ih je krijumčar automobilom odvezao do granice sa Crnom Gorom.
- Nakon što su prešli granicu sa Crnom Gorom, rekli su da su nekoliko dana hodali i spavali na otvorenom u Crnoj Gori i BiH prije nego što su ih pokupili u automobil i odvezli u Sarajevo. Sagovornici su spomenuli da su platili oko 200 eura da bi dobili koordinate graničnih prijelaza od Grčke pa sve do BiH.
- Ispitanici su rekli da su informacije o rutama dobili od prijatelja, porodice i članova zajednice koji su prethodno putovali od Somalije do Zapadne Evrope. Neki ispitanici su rekli da ih je na ruti na Zapadnom Balkanu opljačkala policija, kao i organizovane krijumčarske mreže koje se sastoje od drugih migranata.

Slika 6: Planirana zemlja odredišta po nacionalnosti (n=454)

Popisivači IOM-a u razgovoru sa migrantima u Glinici, blizu Velike Kladaše u Unsko-sanskom kantonu, u aprilu 2024. © IOM BiH 2024 / Melita Zulić

PODRŽALI:

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

UK Government

Ministry of Foreign Affairs
and International Cooperation of Italy

METODOLOGIJA

Ovaj izvještaj izrađen je uz pristup koji koristi više izvora i više metoda a cilj mu je da pruži uvid u profile, iskustva, potrebe, obrasce kretanja i namjere migranata koji prolaze kroz BiH.

Anketni intervjui sa migrantima

Upitnik se administrira putem Kobo Toolbox-a i prikuplja podatke o dobi, spolu i nacionalnosti ispitanika, informacije o njihovim putovanjima u BiH, informacije o registraciji i modalitetima kretanja unutar zemlje kao i njihovim primarnim potrebama u trenutku intervjua. Anketa je anonimna, dobrovoljna i ispitanici ne primaju naknadu za učešće. Ispitanici mogu izabrati da ne odgovaraju ni na jedno pitanje i mogu povući svoj pristanak u svakom trenutku. Podatke je od 1. do 30. aprila 2024. godine prikupljalo sedam timova od 13 popisivača (pet žena i osam muškaraca) u Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Banja Luci, Bijeljini, Bosansko-podrinjskom kantonu i Zvorniku. Podaci su također prikupljeni u četiri PPC-a (Lipa, Ušivak, Blažuj i Borići). Ukupno, IOM je anketirao 252 migranta izvan PPC-a na aktivnim, gore pomenutim tranzitnim lokacijama, i 301 migranta unutar PPC-a.

Opservacija rute

Timovi IOM-a su osmatrali ključne ulazne, tranzitne i izlazne lokacije u BiH kako bi procijenili glavne rute kojima migranti putuju kako bi ušli u zemlju, kretali se unutar nje te izašli iz zemlje. Ovo praćenje rute vršeno je od 22. aprila 2024. do 26. aprila 2024. IOM je posmatrao 120 migranata i napravio mapu na osnovu ovih zapažanja.

Intervjui sa ključnim informatorima

Ključni ispitanici mogu pomoći u pružanju informacija o modus operandi kada je riječ o mobilnosti migranata, čak i kada terenski timovi IOM-a nisu prisutni da ga sami promatraju. Svrha intervjua sa ključnim informatorima je kontekstualizacija kvantitativnih podataka prikupljenih istraživanjem. Intervjui sa ključnim ispitanicima provode se kroz grupne intervjue sa migrantima unutar PPC-a. Provodi ih osoblje IOM-a obučeno za vođenje kvalitativnih diskusija u fokus grupama sa ugroženim kategorijama.

OGRANIČENJA

Prikupljanje podataka provodi se u kontekstu sljedećih ograničenja:

1. Terenski timovi IOM-a prikupljaju podatke u smjenama u okviru radnog vremena IOM-a (07:30 – 18:30). Međutim, mnogi migranti ulaze i putuju širom zemlje izvan ovih sati, a posebno kasno noću ili rano ujutro prije svitanja.
2. Ovi podaci su zasnovani na prikladnom uzorku migranata na lokacijama istraživanja tokom naznačenog vremenskog okvira i stoga se ne mogu generalizirati na širu populaciju migranata u BiH.
3. Prikupljanje podataka ograničeno je na područja za koja se zna da migranti tu ulaze, prolaze i izlaze iz BiH. IOM kontinuirano prati ove lokacije, uz podršku drugih lokalnih partnera. Međutim, zbog veličine zemlje nije moguće izvršiti prikupljanje podataka u svim područjima u kojima mogu biti prisutni migranti. IOM daje prioritet najčešće korištenim ulaznim, tranzitnim i izlaznim lokacijama, na osnovu svog prisustva na terenu i kontakata sa ključnim informatorima.